

ÅRSPLAN 2023-2024



SAGGRENDA BARNEHAGE

INNHALDSFORTEGNELSE

	<i>Sidetall</i>
<u>Innledning</u>	<u>3</u>
<u>Vår visjon</u>	<u>4</u>
<u>Foreldresamarbeid</u>	<u>5</u>
<u>Praktiske opplysninger</u>	<u>6</u>
<u>Personalet og årets barnegruppe</u>	<u>7</u>
<u>Arbeid med barna i aldersinndelte grupper</u>	<u>8</u>
<u>Dagsrytme</u>	<u>10</u>
<u>Tradisjoner</u>	<u>14</u>
<u>Årshjul</u>	<u>17</u>
<u>Årets satsningsområde: sosial kompetanse</u>	<u>19</u>
<u>Kommunikasjon, språk og tekst</u>	<u>20</u>
<u>Lek</u>	<u>22</u>
<u>Omsorg</u>	<u>23</u>
<u>Læring</u>	<u>24</u>
<u>Danning</u>	<u>25</u>
<u>Medvirkning</u>	<u>26</u>
<u>Planlegging og evaluering</u>	<u>27</u>
<u>Dokumentasjon</u>	<u>28</u>
<u>Samarbeid med andre instanser</u>	<u>28</u>

INNLEDNING

UTARBEIDELSE AV ÅRSPLAN

Med utgangspunkt i "rammeplan for barnehagen" skal samarbeidsutvalget (SU) fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten (Lov om barnehager §2). Dere foreldre kommer med innspill til årsplanen, til barnehagens SU-representanter hvert år.

Årsplanen skal gi foreldre og tilsynsmyndigheter informasjon om barnehagen og hvordan vi jobber. Årsplanen er også et viktig arbeidsverktøy for personalet.

Vi voksne, både personale og foreldre, ønsker å få til et samarbeid til det beste for barna. Det krever god kommunikasjon, tilgjengelighet og åpenhet.

Med et trygt og åpent miljø med god kommunikasjon som utgangspunkt ønsker vi at Saggrenda barnehage blir et godt sted å være for barna. Her skal vi gi barna god omsorg og fremme positiv utvikling og læring.

For at barn skal kunne leke, utforske, lære og utvikle seg, må barna være trygge. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for å utvikle empati. I barnehagen skal barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.

Er du fornøyd med tilbudet i Saggrenda barnehage, så si det til hele verden.

Er du misfornøyd med noe, så si det til personalet i barnehagen.

Bare slik kan vi samarbeide om å finne gode løsninger.

VÅR VISJON: TA TIDEN TILBAKE

I barnehagen ønsker vi å ha tid til hverandre,
til å se hverandre, lytte til hverandre og til å leike med hverandre.

Vi sier: *Jeg har ikke tid. Jeg får ikke tid. Jeg har dårlig tid.*
Men alle har fått like mye tid pr døgn.
Hva velger du å gjøre i tiden du har?

Opplevelsen av tidsknapphet og tidsklemme i nåtidens samfunnsstruktur har gjort at det er blitt for lite «SAM» i hverdagen; samtale, samarbeid, samvær, samhandling, samhörighet. SAM har blitt til MAS.

Saggrenda barnehage ønsker å være en motvekt til stresset i hverdagen. Vår visjon er at barna skal få den tid og ro de trenger, i ulike aktiviteter og situasjoner. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapning i løpet av barnehagehverdagen. Vi ansatte skal være til stede med barna med både kropp og hode. Velge å være fysisk tilgjengelig og til stede med barna over tid, nede på gulvet og der barna er. Velge å være mentalt tilgjengelig og til stede med barna over tid, være i godt samspill med barna og ha tankene i nuet.

For å leve etter vår visjon må personalet:

- Være en god rollemodell ift stress og tid.
- Være fysisk tilgjengelig og til stede med barna mest mulig.
- Være mentalt tilgjengelig og til stede for barna og leve i nuet.
- Redusere antall overgangssituasjoner og avbrekk av lek.
- Legge til rette for at barna ikke gir hverandre stress og forstyrrelser i lek.
- Sørge for at alle barna skal ha minst en rolig økt på dagen, med fokus på avslapping.
- Legge til rette for roligere miljø inne.
- Ta seg tid til å fullføre samspillsirkler.
- Ta hensyn til barnas behov i dagsrytmen.
- Ha god kommunikasjon ansatte imellom for å få god flyt og mindre stress i hverdagen.
- Forberede barna på overgangssituasjoner og bruke dagtavle.
- Tilrettelegge det fysiske miljøet for god lek.

FORELDRESAMARBEID

Eierskap av barnehagen

Barnehagen er foreldre-eid og organisert som en ideell forening. Medlemskap i foreningen oppnås gjennom tildeling av barnehageplass og forutsetter overholdelse av vedtektene.

Eierstyret

Eierstyret består av utvalgte foreldre som støtter styrer i driften av barnehagen. Styret foretar den alminnelige forvaltningen av foreningen. Styret skal sørge for en betryggende økonomisk drift av barnehagen, samt ha tilsyn med at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og vedtekter. Medlemmer av styret velges på foreldremøtet hver høst. Det holdes minst to styremøter i året, i tillegg til årsmøtet.

Samarbeidsutvalg

Alle barnehager er pålagt å ha et SU (Samarbeidsutvalg).

SU skal ivareta samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene, og være et rådgivende, kontaktskapende og samordnede organ. Det skal være like mange representanter fra foreldre og ansatte tilstede på hvert møte. Representanter velges på foreldremøtet hvert år. Det holdes su-møter minst 2 ganger i året. Av praktiske årsaker så er styremøter og su-møter slått sammen, og styremedlemmene er også SU-representanter.

Dugnad

Dugnadsarbeidet består i mye forskjellig arbeid.

Julegrantenning og sommerfesten arrangeres av SU og ved hjelp av foreldredugnad. Møtetid for medlemmer av styret og SU er dugnadsarbeid. Deltagelse på årsmøtet for alle foreldre gir fratrekk på dugnadstimer. Hjelp til transport til ulike aktiviteter for barna teller også som dugnad. Vedlikehold og reparasjoner av bygg, tomt og lekeapparater. Barnehagen kaller inn til felles dugnader høst, vår og vinter, i tillegg til enkeltforespørsler om ulike oppgaver som trengs å utføres.

Barnas kasse og gavekasse

Hvert barnehageår betaler hvert barn inn 200kr til barnas kasse. Disse pengene går til ulike aktiviteter som barna er med på. De betaler også 50kr i til gavekassen, som går til gaver til spesielle anledninger.

PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Saggrenda barnehage er en liten barnehage med bare en avdeling.

På avdelingen er det barn i alle aldre. Vi deler inn i aldersgrupper etter behov i ulike aktiviteter, ellers er vi aldersblandet.

Hele barnehagen består av en svært liten barnegruppe. Det betyr at barna har færre barn og færre ansatte å forholde seg til. Alle kjenner alle godt. Dette gir trygghet for barna, og de ansatte ser og kjenner hvert enkelt barn godt.

Barnehagen har også utvidet arealnrm. Lekeareal inne skal minimum være 4 kvm pr barn over 3 år og minimum 5,3 kvm pr barn under 3 år. Saggrenda barnehage har i sine vedtekter 5 kvm og 7 kvm for barn over/under 3 år. Det vil si at det er større plass ift antall barn i barnehagens lokaler. Dette gir mer ro og plass til å leke, og mindre støy. Vi har et uteområde som er stort nok for opp mot 90 barn, som da gir veldig god plass når vi bare er ca 20 barn i vår barnehage.

Barnehagen er en privat barnehage og er organisert som en ideell forening. Alt overskudd går tilbake til barnehagen. Den er eiet av foreldrene. Se mer i barnehagens vedtekter.

Kontaktinformasjon:

Adresse:	Jutulveien 1, 3614 Kongsberg
Tlf kontor/styrer:	477 90 360
Mobil til avdelingen:	477 90 361
Tur-telefon:	90 47 47 62
Hjemmeside:	www.saggrenda.barnehage.no

ÅPNINGSTIDER: 7:30 - 16:30

BARNEHAGEN HOLDER STENGT:

- På offentlige fridager
- I romjulen
- I påsken (mandag, tirsdag og onsdag før skjærtorsdag)
- 4 uker i Juli måned
- 5 planleggingsdager pr barnehageår

PERSONALET I BARNEHAGEN

SILJE NYBORG	Styrer 60% og pedagogisk leder 40%
TORILL LØKKEN	Pedagogisk leder 80%
NICKOLINE RØDSTØL	Barnehagelærer 100%
LINDA LØVER	Barn- og ungdomsarbeider 80%
TOVE PEDERSEN	Barne- og ungdomsarbeider 60%
HEGE ASMUNDSEN	Barne- og ungdomsarbeider, spesped. 60%

LISE-LOTTE GUNNESTAD	Sykepleier. Assistent på enkeltbarn 80%
HEGE ASMUNDSEN	Assistent på enkeltbarn 20%

I tillegg har vi faste vikarer. Se hjemmeside for info.

BARNEGRUPPEN

Trollbarna: Født 2018
Filip, Sigurd og Mina.

Vettene: Født 2019
Ajla og Ella

Tussene: Født 2020
Frida, Anna, Ada, Johannes, Krisander og Vegard.

Alvene: Født 2021
Wilmer, Ask og Jakob.

Bittesmåene: Født 2022
Oliver, Eveline, Kristian, Jon og Evelyn.

Dette er barnegruppen ved oppstart av nytt barnehageår, det kan skje endringer i løpet av året.

ARBEID MED BARN TILPASSET ALDERSGRUPPER

Alvene (født 2021) og Bittesmåene (født 2022):

Barna skal oppleve barnehagen som et trygt sted å være. Da er det viktig med relasjonsbygging og trygg tilknytning til de ansatte. Vi jobber i henhold til det rammeplanen ang. oppstart i barnehagen. Vi ønsker å bruke lang tid på tilvenning. Små barn opplever også trygghet i en forutsigbar hverdag med gjenkjennelige rutiner. Derfor har vi faste rammer og rutiner i hverdagen til de yngste. De ansatte må kunne gi fysisk nærhet og være sensitive overfor barnas signaler. God dialog og samarbeid med foreldrene er viktig for å kunne bli kjent med og møte barnas individuelle behov. Vi ønsker å sette av tid til samtale med foreldrene ved levering og henting. Når barna er trygge kan de utforske verden, og de ansatte skal legge til rette for nye opplevelser og erfaringer som danner grunnlag for læring og utvikling. Læring og utvikling hos de minste barna handler mye om stimulering av sansene, sosial kompetanse, språkstimulering og tumleplass til fysiske utfordringer. De yngste barna trenger å bli skjermet for inntrykk og skal få ro i hverdagen til god lek. Trygghet, omsorg og nærhet vil prege denne aldersgruppa, sammen med lek, glede og humor.

Tussene (født 2020):

Disse barna har behov som små barn og trenger utfordringer som store barn. De trenger en forutsigbar hverdag preget av gjenkjennelige rutiner, og nærhet fra ansatte de har trygg tilknytning til. De trenger omsorg, støtte og hjelp til mye. Men de blir også mer og mer selvstendige, og her må de ansatte oppmuntre og støtte barna i deres utforsking og utvikling. Utvikling av lekekompetanse skyter fart, og det krever aktive og deltakende voksne som kan hjelpe de inn i og til å bli værende i god lek. De knytter sterkere vennskapsbånd, og mange sosiale ferdigheter utvikles for å kunne være i godt samspill og lek med andre barn. Det grunnleggende språket er på plass og trenger å videreutvikles til å kunne være et redskap til økt refleksjonsevne og som redskap til uttrykk for egne tanker og følelser. Tussene vil både være sammen med alvene og vettene, avhengig av hvilket nivå som passer på de ulike aktivitetene.

Vettene (født 2019):

For denne gruppen kreves det tilrettelegging for mange nye opplevelser og erfaringer som danner grunnlag for læring og utvikling. Personalet må introdusere nye perspektiver, materialer, fenomener, leker og lekemiljøer. Aldersgruppen trenger et stort utvalg av varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Barna skal få utfordringer å strekke seg etter og samtidig føle mestring.

Vennskap er veldig viktig i denne alderen, for trivsel, barnas følelse av tilhørighet og utvikling av egen identitet. Å få og beholde venner krever sosiale ferdigheter, og de ansatte må fremme barnas evne til empati, prososial atferd og respekt for andre. Arbeid med konfliktløsning, inkludering og positive samspillsmønstre er en stor del av hverdagen.

Trollbarna (Født 2018):

Denne gruppa er mye sammen med vettene, se avsnitt over. I tillegg er de i egen gruppe; Trollgruppa, som er en førskolegruppe med skoleforberedende aktiviteter. Det siste året i barnehagen vil vi forberede barna til skolestart. De skal glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole. Trollgruppa skal være lystbetont, det skal være noe barna gleder seg til, og er stolte av å få være med på. Det er deres siste år i barnehagen, og da er det viktig at de får litt mer ansvar og litt nye utfordringer. Barna skal møte skolen med trygghet på egen mestring, positiv forventning og nysgjerrighet. Det er viktig at skolestarterne føler trygghet og samhørighet i gruppa, slik at de får styrket sitt selvbilde og blir modne for samarbeid før de begynner på skolen.

Overgang barnehage-skole:

Tiltak:	Hvordan:
Overgang mellom barnehage og skole.	Rutiner for overgang i rammeplan følges.
Samarbeid med skolene.	Kongsberg kommunes rutine for overgang barnehage-skole følges.
Samarbeid med foreldrene om skoleforberedende arbeid.	Øve på ferdigheter i barnehagen og hjemme. Eget skriv «dette bør barna kunne før skolestart» blir brukt som utgangspunkt.
Tilvenning til skolen og sfo.	Deltakelse i sangskattekista og besøk på skolene og sfo.

DAGSRYTME

07:30 Barnehagen åpner
07:30 Frokost
08:00 Lek inne/ute

Barna trenger gjerne opptil tre kvarter på å spise frokosten sin. Vi rydder av bordet 8:30.

09:15 Barnemøte
09:30-10:30 Dagens aktivitet

10:30 Rydding, bleieskift/do og håndvask
11:00-11:45 Lunsj
11:45-12:00 Rydding, do, håndvask og legging

Dersom barna har behov for å sove og spise til andre tider, tar vi selvfølgelig hensyn til det.

12:00-12:30 Lesing/hvilestund (for de eldste)
11:30- Soving (for de yngste)

12:30-14:00 Lek inne/ute for de som ikke sover

14.00-14:30 Fruktmåltid
14:30-16:30 Lek ute/inne
16.30 Barnehagen stenger

Vi ønsker beskjed dersom barna skal bli levert eller hentet i kjernetiden (mellom klokken 9:15-14:30).

Dersom vi ikke har anledning til å møte dere i garderoben, følg barnet inn der personalet er.

Husk at du skal ha tid til at barnet rydder før dere drar hjem, og at du skal rekke å snakke med personalet og evt. kle på barnet og pakke med dere eiendeler, før stengetid.

DAGSRYTMENS INNHOLD:

07.30 Barnehagen åpner/frokost

Foreldre vasker barnas hender og følger de inn på kjøkkenet til frokost. Barna har med sunn niste. Vi serverer melk og vann. Det er kun kjøkkenet som er åpent fram til kl 8, til det kommer flere ansatte på jobb. Vi rydder av bordet 8:30, så lever i god tid slik at barnet rekker å spise seg mett.

08.00 Frilek inne.

I den grad vi klarer, tar vi imot barna i garderoben. Det er viktig at barn og foreldre føler seg velkomne, samtidig som det er viktig for foreldrekontakten og utveksling av informasjon. Har vi ikke mulighet til å møte dere i garderoben, så kom inn. Vi må være der barna er. Barna leker stort sett inne rett etter frokost. Vi legger til rette for konstruksjonslek, rollelek og bordaktiviteter. Inne har vi dempet støy- og aktivitetsnivå. Det er mulighet for å bevege seg inne på aktivitetsrommet for de som har mye energi. Vi rydder opp det vi leker med, før barnemøtet og dagens aktivitet.

09.15 Barnemøte + aktiviteter



Nå starter vi de planlagte aktivitetene (voksenstyrte aktiviteter). Vi starter med en felles samling (barnemøte) der vi går igjennom hva vi skal gjøre den dagen og barna får beskjeder om ting de trenger å vite. Barna får en best mulig start på dagen om de er levert innen barnemøtet starter.

[Vi bruker dagtavle på barnemøtene.](#)

Fra barnemøtet går vi rett over i dagens aktivitet inndelt i aldersdelte grupper, for å tilpasse aktiviteten på et passende nivå. Ikke alle barn trives i fri lek, og voksenstyrte aktiviteter bidrar til å få alle med i et felleskap. Det er også en måte å jobbe mer strukturert med barnas behov for stimuli av språk, lekekompetanse, motorikk, sosial kompetanse osv.

Når vi går på tur vil vi gjerne gå fra barnehagen kl. 9.30 for å få best utbytte av dagen. De som skal på tur, blir ikke alltid med på barnemøtet den dagen, fordi de begynner påkledning mellom 8:30-9:00. Det samme gjelder når barna skal leke ute på formiddagen på vinteren.

Det er fint om dere sier ifra så fort som mulig og senest kl. 9 samme dag dersom barna tar fri, er syke, eller kommer senere. Legg inn fravær i MyKid.

10.30 Avslutning av dagens aktivitet

Vi rydder bort alt vi har lekt med på formiddagen. Barna rydder selv og vi voksne hjelper til. Vi skifter bleie, barna sitter på do og vasker hender, før de går og setter seg ved matbordet.

11.00 Lunsj

Vi sitter alltid på faste plasser og de voksne sitter også ved bordet under hele måltidet. Vi bruker god tid på måltidene, både for å gi rom for samtaler og hyggelig samvær, og for å gi tid til at barna skal bli selvstendige ved bordet. De smører maten sin selv og hjelper hverandre med å sende pålegg. Vi har bordregler som går på vanlig bordskikk og som sørger for at måltidet blir en hyggelig stund for alle. Vi har varm mat en dag i uka, kornblanding en dag og brød de andre dagene. Barna får melk å drikke til brødmåltidene.



11:45 Lesing/hviling/soving

Det er viktig at barna får en pause med ro og avslapning. Både små og store trenger en rolig stund på dagen. De yngste barna sover ute i vogn. Vi setter opp faste grupper med lesing og hviling for resten. Lesing for trollbarna (skolestarterne) foregår på biblioteket. For dem leser vi ofte lengre bøker, og etter hvert også bøker uten bilder. Dette for at barna skal få trening i å lytte, samt å lage sine egne bilder. De andre barna som har sluttet å sove i vogn har hvilestund. Barna ligger på hver sin madrass og lytter til lydbok eller rolig musikk, eller til ei bok som den voksne leser. Yoga, massasje og mindfulness er også alternativer i hvilingen noen dager. Etter hviling/soving leker de enten inne eller ute.



14.00 Fruktmåltid

Vi spiser frukt og grønnsaker, etterfulgt av litt brød/knekkebrød. Vi spiser ute eller inne, avhengig av om vi er ute eller inne på ettermiddagen. Er vi ute og det er for kaldt til å spise ute, setter vi oss bare i gangen uten å kle av. Av praktiske grunner ønsker vi at alle barn har drikkeflasker i barnehagen, som de kan drikke vann av til dette måltidet og som tørstedrikke ellers i løpet av dagen. Vannflaskene vaskes hjemme hver dag og fylles med friskt vann før levering i barnehagen.

Påkledning og utelek:

Vi prøver å gjøre påkledningen lystbetont og oversiktlig, ved at barna kommer i små puljer til garderoben. Vi hjelper barna med å finne fram uteklær, og oppmuntrer dem til å prøve å kle på seg selv, uansett alder. Vi kikker på været og samtaler om hva vi bør kle på i dag. De voksne ser etter at barna går fornuftig kledd. Det er viktig at barna har nok skiftetøy og at klærne er merket med riktig navn. Det sparer oss også for tid at det legges på riktig sted. Foreldre har ansvar for å holde garderobeplassene ryddig og fylt med klær etter været.

Utetiden er den tiden barna har best mulighet til å være fysisk aktive. Barna har selv muligheter til å velge aktiviteter og til å finne lekekamerater. Vi voksne står til disposisjon med hjelp og kunnskap. Vi voksne kan gjerne inspirere eller sette i gang lek/aktiviteter ute for de som vil være med. De minste trenger gjerne at de voksne er mer tett på og deltakende i lek. Vi har god plass ute med mulighet for forskjellig type lek og aktivitet.

16.30 Barnehagen stenger

Barnehagen stenger kl.16.30. Dere foreldre må komme og hente i god tid, slik at dere rekker å pakke sammen de tingene som skal være med hjem og har tid til nødvendig kommunikasjon med personalet. Barna må også få tid til å rydde før de går hjem.



TRADISJONER I VÅR BARNEHAGE

Bursdagsfeiring (fruktfest)

På dager vi feirer et av barnas bursdager henger vi ut bursdagsplakat og flagg. Bursdagsbarnet får krone og bursdagskappe. Vi spiser forskjellig frukt og bær som dere foreldre tar med. Det kan feks være fruktsalat, smoothie, fruktspidd, fruktfat eller annet som er laget av frukt/bær. Ta hensyn til allergier, informasjon om dette sendes ut av styrer hvert barnehageår. Vi feirer på barnets dato, eller dagen før/etter om det er i helgen/ferie.

Vi har denne fruktfesten kl 14. Vi står i ring rundt bursdagsbarnet og synger bursdagssang, og koser oss med frukt etterpå.

Sanking av grønnsaker, frukt og bær

Vi er på bærturer i nærområdet på sensommeren. Vi høster fra egen kjøkkenhage.

I kjøkkenhagen får barna innsikt i matens opprinnelse og kan følge hele prosessen fra jord til bord.





Salgsmesse

Vi lager til salgsmesse på høsten til inntekt for vårt fadderbarn. Her selger ulike ting som barna har laget. Det er trollbarna som står for ansvaret; både planleggingen, forberedelser og salg. Dette er en av de tingene vi gjør for å jobbe med solidaritet.

Høstsuppe

Vi dyrker grønnsaker i egen kjøkkenhage, og inviterer foreldre og søsken på grønnsakssuppe til middag. Inntektene går til barn-hjelper-barn aksjonen. Vi er med på barnehagenes, skolenes og Jazzfestivalens felles humanitæraksjon "Barn-hjelper-barn". Ca. halvparten av inntektene går til Una-Lågen barnehage i Bosnia, og ca halvparten til SOS-barnebyen i Blantyre i Malawi. Pengene går til drift av alt som skjer i barnebyen; til mat, klær, skole, barnehage, fritidsaktiviteter, medisinsenter med mer.

Vinteraktiviteter

Vi går på ski så mye som skiføret tillater. Vi går på ski i og rundt barnehagen, både i frilek og voksenstyrte skiaktiviteter. Vi drar også med små grupper til Heistadmoen, hvor vi går på ski, griller pølser og koser oss. Vi har noe utstyr til utlån for de som ikke har. Ski er en del av norsk tradisjon, og barna vil ha fordeler med



å ha erfaring med dette til skidager på skolen og som fritidsaktivitet. Barnehagen skal være med på å utjevne sosiale forskjeller med å gi alle barn gode skiopplevelser og andre vinteraktiviteter som aking og skøyter.

Juleforberedelser

I Saggrenda barnehage lager vi tradisjonell norsk julemat, som en del av kulturformidlingen i forbindelse med julehøytiden. November og Desember bruker vi til å lage mat sammen med barna. Det varierer litt fra år til år hva vi lager. Alt lages helt fra bunnen av og barna er med på hele prosessen. Maten spises på barnas eget julebord.

Barna lager også litt julepynt.

Juletre.

De eldste barna går tur for å finne og hugge et juletre, som vi tar med tilbake til barnehagen. Dette gjør vi i slutten av november og setter det opp ute med lys på. SU arrangerer en julegrantenning i inngangen til advent, sammen med foreldrene, søsken og besteforeldre.

Lucia.

Vi feirer Lucia i barnehagen med opptog, lussekatter og kaffe for foreldrene.

Nissefest.

Både barn og ansatte kommer kledd i nisseklær. Vi har nissesamling, synger julesanger og spiser grøt. Er vi heldige kommer nissen på besøk med godteposer.

Karneval

Karneval er en flerkulturell tradisjon. Vi feirer karneval rundt fastelavn. Noen år har vi et tema for karnevalet/kostymene som vi jobber mye med opp mot karnevalet. Noen år lager vi kostymer sammen med barna, andre år så har vi andre prosjekter på gang og ønsker at foreldrene kler ut barna selv. Feiring av dagen består av karnevalsamling hvor barna får vist seg fram og slår godis ut av en pinjata. Trollbarna lager pølsebod.

Kosekveld med overnatting i barnehagen

Skolestarterne får en kosekveld i barnehagen med overnatting til neste dag. De får velge middag og aktiviteter til kvelden selv, som feks skattejakt, se film el.

Dette er en av de aktivitetene som er litt utenom det vanlige, som barna får glede seg til å oppleve siste året i barnehagen. Det skaper også samhold mellom barna som skal oppleve overgangen til skole sammen.

Påske

Vi setter av et par uker før påsken til egne tradisjoner som gjør barna kjent med påsken.

Fredag før påske inviterer vi foreldre og søsken til et påskemåltid i barnehagen.

Sommeravslutning m/overnatting i telt

SU arrangerer sommeravslutning, hvor vi griller sammen med foreldre og søsken, og har utlodning. De som vil og har mulighet kan overnatte med sine foreldre i telt. Dagen etter har vi frokost sammen med foreldrene før de drar på jobb.

ÅRSHJUL 2023/2024

August:

Tilvenning
Arbeid i kjøkkenhagen
Turer med bærplukking
Foreldremøte

September:

Tilvenning
Turer med bærplukking
Brannvernuke i uke 38
Styremøte
Foreldredugnad uteområdet
Husrunde for vetter

Oktober:

Høstferie
Fotografering
Høstsuppe til barn-hjelper-barn
Lage ting til salgsmessen

November og Desember:

Tilvenning
Salgsmessen i begynnelsen av november
Vi begynner å lage julemat
Henting av juletre før julegrantenningen
Julegrantenning før advent starter
Adventsamlinger hver dag i desember
Nissefest i begynnelsen av desember
Lucia 13. desember
Kirkebesøk i Hedenstad kirke
Julebord siste uken før julaften
Juleferie: Stengt i romjulen

Januar:

Tilvenning
Vinteraktiviteter
Skolebesøk for trollbarna (sangskattekista)

Februar:

Vinteraktiviteter
Markering av samefolkets dag
Sangskattekista konsert
Karneval og fastelavn
Foreldredugnad vasking

Mars:

Styremøte
Årsmøte
Kosekveld for trollbarna med overnatting
Påskeforberedelser
Påskemåltid med foreldre og søsken siste fredag før palmesøndag.
Påskeferie, stengt uke 13

April:

Besøk på politistasjonen for trollbarna
Skolebesøk for trollbarna
Foreldredugnad uteområdet i slutten av April
Vi begynner å så inne til kjøkkenhagen

Mai:

17.mai-markering dagen før dagen
Arbeid i kjøkkenhagen
Kongsbergs historie for trollbarna
Trollbarna besøker bergverksmuseet
Gruvetur for trollbarna
Tur til knuten vettene og trollbarna
Trafikkopplæring for trollbarna
Besøksdag på skolen for trollbarna

Juni:

Gårdsbesøk
Arbeid i kjøkkenhagen
Besøksdager for nye barn
Trollbarna besøker brannstasjonen
Førskoledag for trollbarn med foreldre
Trollgruppeavslutning
Sommeravslutning med overnatting i telt
Foreldredugnad
Styremøte

Juli

Sommerstengt i uke 27, 28, 29 og 30.
Foreldredugnad i kjøkkenhagen uke 27-30

PLANLEGGINGSDAGER 2023/2024

Her er en oversikt over planleggingsdagene neste barnehageår.

Det kan være lurt for dere foreldre å legge de inn i kalenderen allerede nå. Gjerne med varsel på telefonen en ukes tid før ;)

Planleggingsdager er viktige for kvaliteten i barnehagen. Da oppdaterer de ansatte seg faglig, og gjør nødvendig planlegging og evaluering av barnehagehverdagen.

Vi i barnehagen kan i utgangspunktet velge hvilke dager vi vil ha planleggingsdager, og tilpasser ut ifra når vi har behov for å ha disse i løpet av året. Men vi prøver å følge skoleruta dersom det passer, slik at det er planleggingsdag her i barnehagen samtidig med skolen/SFO, for de foreldrene her som også har barn som går på skolen. Vi ønsker å ha planleggingsdager samtidig med de kommunale barnehagene, da de noen ganger har kurs/foredrag vi blir invitert til å bli med på. Men innimellom hender det vi har ekstern foredragsholder og vi må tilpasse dato litt etter eget ønske.

Planleggingsdager barnehageåret 2023/2024

31. Juli 2023	Likt med kommunale bhg og SFO.
3. November 2023	Personalet drar på kurs denne datoen.
2. Januar 2024	Første virkedag etter jul. Likt med skole og SFO.
2. April 2024	Første virkedag etter påske.
10. Mai 2024	Inneklemte dag etter Kristi himmelfartsdag.

ÅRETS SATSNINGSOMRÅDE: **SOSIAL KOMPETANSE**

Rammeplanen sier at barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, felleskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer, og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Barnehagen skal også forebygge og stoppe krenkelser og mobbing. En sentral del av å oppfylle disse kravene, er å arbeide med barnas sosiale kompetanse. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre, og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for felleskapet, og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt felleskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og ta hensyn til andres behov.

Personalet skal:

- Møte barna med anerkjennelse.
- hjelpe barnet til å sette ord på og reflektere over egne følelser og opplevelser.
- Fremme barnas empati og evne til rolletaking.
- Legge til rette for at barna utvikler interesse og respekt for hverandres ulikheter.
- Veilede barna i normer som er viktig for felleskapet.
- Gi barna forståelse for at deres handlinger gir konsekvenser for andre.
- Forebygge og stoppe krenkelser, utestenging, diskriminering og uheldige samspillsmønstre.
- Utnytte det blandet aldersgruppe gir av læring om sosial kompetanse.

Vi har valgt å jobbe med ulike temaer innenfor sosial kompetanse, med vennesamlinger der vi leser bøker, leker, dramatiserer og samtaler om temaene. Temaene er: å samarbeide, å dele, å snakke om det, å vente på tur, å vise følelser, å spre glede, å lytte og bli enige, å si stopp, å si unnskyld og å roe seg ned. Med de eldste bruker vi også Kari Lamers «du og jeg og vi to» som grunnlag for refleksjon sammen med barna.

I arbeid med disse temaene er vi innom selvfølelse, empati, selvkontroll, selvhevdelse og prososial atferd. Vi vil jobbe med dette kontinuerlig i ulike situasjoner i hverdagen, i rutinesituasjoner, i lek og i konfliktsituasjoner.

Vennskap og felleskap er alltid viktige temaer i barnehagen. Vennskap betyr mye for utvikling av barns selvbylde og identitet. Barn som opplever vennskap, omsorg og respekt vil i sin tur lettere kunne være en god venn for andre. Vi vil jobbe for at barnehagen skal bli et sted der alle barna skal få føle seg som en verdsatt deltaker i et sosialt fellesskap.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.

God evne til å kommunisere er viktig for barnas mulighet til å delta i lek og sosialt samspill, og påvirker slik barnas trivsel, læring og utvikling på alle områder. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Gjennom arbeid med dette fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst, og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Dette skjer både i voksenstyrte planlagte aktiviteter og i frilek. De ansatte skal bruke rutinesituasjonene aktivt og bevisst til å fremme språkutvikling. De ansatte skal ta seg tid til å fullføre samspillsirkler med barna og gi tid og rom for gode samtaler. I slike samtaler skal de ansatte støtte og oppmuntre barna til å uttrykke seg på sin måte. I tillegg skal de tilføre samtalen dybde, og stimulere til å videreutvikle begrepsforståelse og utvide språkforrådet hos barna. Barna skal lære å bruke språket sitt til å delta i lek og sosialt samvær på en positiv måte. Barna skal få lære å bruke språket som redskap for konfliktløsning og for å dekke behov for å uttrykke seg.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforsking av både muntlige språk og skriftspråk. Barnehagen har mange bøker i ulike sjangre, som personalet skal bruke aktivt og ha tilgjengelig for barna. Barna skal bli lest høyt for daglig, enten av personalet eller ved å høre på lydbok. Dette skjer fast ved hviling hver dag. I tillegg er det lesing/framføring av tekst i voksenstyrte aktiviteter og i spontane lesestunder på barnas eller de ansattes initiativ. De eldste barna oppmuntres til å skape egne tekster.

Personalet skal:

- Legge til rette for at alle barna involveres i språkstimulerende aktiviteter.
- Skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre.
- Invitere til ulike typer samtaler, der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål.
- Oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme.
- Tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer.
- Støtte barnas språkutvikling gjennom kommunikasjon i lek og sosialt samspill.
- Anerkjennelse og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk.
- Jobbe systematisk med å fange opp barn med språkvansker og jobbe systematisk med å støtte og stimulere til utvikling.
- Jobbe systematisk med språkstimulering av alle barn, tilrettelagt ut i fra enkeltbarnas nivå og behov. Både ved voksenstyrte aktiviteter og i rutinesituasjoner og frilek.
- Bruke språkmateriell og pedagogiske opplegg som fremmer språkutvikling.



LEK

Leken er en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Lek fremmer utvikling på alle områder og skal derfor ha en sentral rolle i barnehagen. Gjennom leken får barna prøve ut erfaringer, bearbeide opplevelser og utvikle tanker. I leken utløses barnas naturlige spontanitet, fantasi, glede, spenning, engasjement, nysgjerrighet og skapertrang. Vi ønsker at barna skal få fordype seg i lek over tid, sammen og hver for seg. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek, både ute og inne.

For å få til god lek må personalet:

- Gi barna tid til å leke.
- Legge til rette for allsidig lek.
- Delta aktivt i leken og være bevisst sin rolle i leken.
- Legge til rette for et inkluderende lekemiljø.
- Være til støtte for barn som trenger hjelp med leken.
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.

Når barnet sier «i dag har jeg bare lekt», da har barnet ditt:

- | | | |
|--|--|--|
| • tatt initiativ | • bearbeidet erfaringer og opplevelser | • øvet på å kommunisere |
| • utfoldet seg | • Vært kreativ | • utviklet seg emosjonelt og intellektuelt |
| • lyttet til andre | • opplevd empati | • øvet på turtaking |
| • vært en del av fellesskapet | • øvet motorikken | • øvet på å gi og ta |
| • lært om regler og normer | • blitt utfordret | • opplevd glede og humor |
| • ledet og blitt ledet | • opplevd motgang og tap | • opplevd samspill |
| • opplevd latter og glede | • opplevd vennskap | • opplevd samhold |
| • kjent på mestringsfølelsen | • øvet tålmodigheten | • vært nysgjerrig |
| • vært et barn | • øvet konsentrasjonen | • tatt ansvar |
| • gjort erfaringer med ulike leketyper | • brukt sansene | • lært om egen identitet og egne grenser |
| • samarbeidet | • brukt fantasien | |
| • vist omsorg | • bygget selvtillit | |
| • bygget selvfølelse | • øvet på konfliktløsning og forhandling | |
| | • gitt av seg selv | |

OMSORG

Personalet skal handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Omsorg skal prege alle hverdagssituasjoner; når barna leker og lærer, i stell, under måltider og påkledning. En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Det er en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. Vi skal se det enkelte barn, og være oppmerksomt tilstede. Vi skal hjelpe, trøste, beskytte og oppmuntre. Omsorg i barnehagen handler både om forholdet mellom personalet og barna, og om barnas omsorg for hverandre. Å gi barn mulighet til å gi hverandre, samt ta imot omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse. God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, og til gradvis å ta større ansvar for seg selv og fellesskapet.

For å gi omsorg må personalet:

- Ivareta barnas behov for fysisk omsorg.
- Legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre.
- Sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel.
- Støtte og oppmuntre barna til å vise og ta imot omsorg fra andre .
- Gi barna tid til å bli kjent med barnehagens rutiner.
- Vise barna åpenhet, interesse og respekt.
- Være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet.

LÆRING

Rammeplanen gir føringer for hva barna skal lære i barnehagen. Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker, og er nært knyttet til lek, danning og omsorg. Barn lærer gjennom alt de erfarer og opplever på alle områder. Hvordan personalet møter barns uttrykk gjennom kroppsspråk, språk, følelser og sosiale relasjoner, har betydning for deres læring. Barna skal oppleve progresjon i barnehagens innhold, slik at det gir framgang i deres læring og utvikling.

For at læring skal skje må personalet:

- Gi barna trygghet og omsorg.
- Gi barna varierte utfordringer tilpasset deres utviklingsnivå, de skal både kunne mestre og ha noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for meningsfylte aktiviteter, nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.
- Legge til rette for læring i ulike situasjoner med barnas interesse som utgangspunkt.
- La barna få bruke hele kroppen og alle sansene i læringsprosesser.
- Ta barnas nysgjerrighet og undring på alvor og støtte dem i deres vitebegjær.
- Stimulere barnas kreativitet.

Fram mot skolestart ønsker vi å gi barna en bevissthet rundt egen læring og mestring. Det er viktig at barna har opplevelse av og glede over å lære nye ting. Det er viktig at de har god selvtillit på egne læreevner. De skal i barnehagen få erfare mestring. Og de skal få erfare at de kan via å øve på noe vanskelig, lære seg noe nytt de ikke kan fra før. De skal også lære at det er vanlig å ikke få til alt og at det ikke er forventet at alle skal være god i alt. Alle er gode i noe og det er bra at vi er forskjellige og kan hjelpe hverandre.

DANNING:

Barnehagepersonalet skal i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem legge et grunnlag for at barna kan delta ansvarlig og selvstendig i fellesskapet. Personalet skal videreformidle felles verdier og normer som er viktig for fellesskapet. Barna skal få

veiledning i sosialt akseptable uttrykks- og handlingsmåter og få en forståelse for hvordan egne handlinger påvirker andre. Barna skal kunne etter modenhet bli utfordret til å ta egne etiske vurderinger. Barna skal bli møtt med anerkjennelse, føle seg sett og hørt. Personalet skal trygge barna i egne uttrykk, tanker og handlinger, og vise og formidle aksept for ulikheter. Barnehagen skal synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Tenke sjæl og mene.
Måtte stå for det du sa.
Ikke vri deg unna.
Ikke være likeglad.
Ikke late som du ikke mente det du sa.
Ikke si som andre.
Du må tenke sjæl!

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Barna veiledes til gode samspillsmønstre i tett samarbeid med foresatte. Arbeid med sosial kompetanse og språk er sentralt her. Barn som opplever vennskap, omsorg og respekt vil i sin tur lettere kunne være en god venn for andre. God evne til å kommunisere er viktig for barnas mulighet til å delta i lek og sosialt samspill, og til å ha positiv kommunikasjon med andre barn.

For å gi barn dannelse må personalet:

- Jobbe aktivt med sosial kompetanse.
- Være gode omsorgspersoner.
- Være gode rollemodeller.
- Fremme samhold og solidaritet.
- Verdsette individuelle uttrykk og handlinger.
- Legge grunnlag for selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.
- Veilede barn i samvær med andre, og bidra til barnas forståelse for felles verdier og normer som er viktig for fellesskapet.
- Gripe inn om et barn blir utsatt for krenkelser.
- Følge handlingsplaner for forebygging og tiltak mot krenkelser.
- Bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne og evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.
- Samarbeide godt med foreldrene.

BARNES MEDVIRKNING

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati, og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner. Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.

I medvirkning ligger både selvbestemmelse og medbestemmelse. Selvbestemmelse handler om valg barna tar for seg selv, medbestemmelse går i å bestemme sammen med andre. Sammen med andre barn eller sammen med de voksne. Dette gir trening i å lytte til og ta hensyn til andres behov, gi uttrykk for egne behov, inngå kompromiss, gi og ta.

Det handler ikke alltid om å la barn få enda flere valgmuligheter, men at de får være med å påvirke sin egen hverdag. De skal bli sett og hørt, få komme med innspill og ønsker i samsvar med alder og modenhet. Barna skal i stor grad legge føringer for tempo, rytme og innhold i barnehagen. Vi voksne skal ta hensyn til barnas beste og styre hverdagen ut i fra det. Alle barna skal få muligheten til å gjøre ting på sin måte, i sitt tempo og med sine forutsetninger.

Overfor de yngste barna som ikke kan uttrykke seg verbalt, skal personalet ha en lyttende holdning, observere og følge opp hvordan de uttrykker ulike behov, trivsel og mistriksel, og deres særegne måter å vise motstand på. Når innhold og arbeidsmåter velges, skal de barna som kan uttrykke seg verbalt bli lyttet til og ha innflytelse. Barna skal være aktive deltagere i eget liv og egen hverdag sammen med oss, derfor har vi alle sanser åpne for å fange opp ønsker og behov. De skal få utfolde seg i trygge og tydelige omgivelser. Vi ønsker å legge best mulig til rette, slik at vi får initiativrike, glade og lekende barn. Barna skal gå fra lydighet over i ansvarlighet, ta selvstendige valg, komme med forslag og oppleve konsekvenser.

For at barn skal få medvirke må personalet:

- Høre på barnas innspill, ønsker og behov.
- Se barnas behov og ønsker, uten at de måtte fortelle oss det.
- Se hva de er opptatt av og hva de har behov for.
- Møte barns spørsmål og undring på en yrkesetisk måte.
- Støtte prosjekter barna selv setter i gang.
- Ta ting på sparket.
- La barna delta i planprosesser og vurdering gjennom samtaler.
- Ha med barnas perspektiv når vi voksne evaluerer og legger planer.

PLANLEGGING OG VURDERING

Som pedagogisk virksomhet skal barnehagens innhold planlegges og vurderes. Barnehagetilbudet skal tilrettelegges etter barnehageloven og rammeplanen, og skal derfor planlegges og vurderes etter dette. Med i planlegging og vurdering skal også kunnskapen om barnas trivsel og allsidige utvikling, både individuelt og i gruppe.

Våre rutiner for planlegging og vurdering:

Avdelingsmøter:

- Planlegging av tilrettelegging av lek og aktiviteter med mål etter rammeplan.
- Vurdering av aktiviteter etter målsettingen.
- Vurdering av enkeltbarns læring, utvikling og trivsel, samt informasjon om enkeltbarn fra foreldresamtaler.
- Planlegging av arbeid med enkeltbarn etter behov.

Planleggingsdager og personalmøter:

- Planlegging og evaluering av barnehagen som pedagogisk virksomhet.
- Vurdering av personalets arbeidsutførelse ut i fra årsplan og rammeplan.
- Systematisk arbeid med kompetanseheving og kompetanseutveksling etter behov.
- Personalsamarbeid og organisering av hverdagen.
- Evaluering av og arbeid med HMS.

Pedagogmøter:

- Evaluering av enkeltbarns utvikling.
- Planlegging og evaluering av allmennpedagogiske tiltak.
- Samarbeid med andre instanser.
- Ledelse av personalet.
- Organisering av hverdagen.

Foreldresamarbeid:

- Daglig kommunikasjon ved levering og henting.
- Skriftlig kommunikasjon på digital plattform.
- Evaluering og planlegging av arbeid med enkeltbarn på foreldresamtaler.
- Evaluering av barnehagens innhold og arbeidsform på foreldresamtaler.
- Foreldremøter og foreldreråd.
- Brukerundersøkelser.
- Kommunikasjon via SU.
- Utarbeidelse av årsplan.

DOKUMENTASJON

Dokumentasjon er, for barna, en måte å gjenkalle sine opplevelser med et tema/prosjektarbeid på. Barna kan følge en prosess, huske tilbake til, og samtale om det de har erfart på veien. For de ansatte er dokumentasjon for evaluering. Det gir oss mulighet til å reflektere over vår rolle i arbeidet med barna, samt å kunne følge barnas utvikling og aktivitetsnivå. Barnehagens dokumentasjon gir dere foreldre/foresatte og andre som er i kontakt med oss innblikk i hva barna faktisk opplever, lærer og gjør når de er i barnehagen. Synliggjøring av personalets arbeid og barnas virksomhet i barnehagen er viktig som grunnlag for barnehagens utvikling.

Hvordan vi dokumenterer:

- Dagsrapporter til foreldrene.
- Informasjon, bilder og video på digitale plattformer.
- Bilder og collager ved oppslagstavla i barnehøyde, som utgangspunkt for samtale.
- Bilder og barnas kunst på veggene/utstillingshylle.
- Bilder og annen dokumentasjon i barnas permer.
- Månedsbrev til foreldre.
- Observasjoner og episodebeskrivelser.
- Referat fra møter.
- Kartleggingsverktøy.

SAMARBEID ANDRE INSTANSER

Barnehagen samarbeider med andre instanser, som PPT, BUPA, familiehuset, helsestasjonen, fysioterapeut, fastlege, barnevernet og skole. Barnehagen kan anonymt drøfte problematikk rundt barns utvikling og livssituasjon. Slik kan barnehagen få råd og veiledning. Vi kan også få støtte i form av observasjon, kartlegging, testing, utredning, veiledning og ekstra personell til enkeltbarn, med foreldrenes samtykke. Vi har opplysningsplikt til barnevernstjenesten uten hinder av taushetsplikten.